

¹Dalt éneklek kedvesemről, szerelmesem szőlőjéről! Szőlője volt kedvesemnek kövér hegyoldalon. ²Fölásta és megtisztította a kövektől, beültette nemes vesszővel. Közepére tornyot épített, sajtót is vágatott benne. Várta, hogy jó szőlőt teremjen, de vadszőlőt termett! ³Most azért, Jeruzsálem lakói és Júda férfiai, tegyetek igazságot köztem és szőlőm közt! ⁴Mit kellett volna még tennem szőlőmmel, amit meg nem tettem? Vártam, hogy jó szőlőt teremjen, miért termett vadszőlőt? ⁵Most én megmondom nektek, mit teszek szőlőmmel: lerombolom a kerítését, hogy leleljék, kidöntöm a kőfalát, hogy összetiporják! ⁶Hagyom, hogy elvaduljon: nem metszik, nem kapálják, fölveri a tövis és a gaz. Megparancsolom a felhőknek is, hogy ne adjanak rá esőt! ⁷A Seregek URának szőlője: Izráelnek háza, és gyönyörű ültetvénye: Júda férfiai. Törvényességre várt, és lett önkényesség, igazságra várt, és lett kiáltó gazság!

Kedves Testvéreim!

Mai alapigénk a zsidóság egyik legnagyobb ünnepén, az aratási hálaadó ünnepen elhangzó ének. Legalábbis a bevezetése mindenképpen erre utal. A próféta egy vidám hangulatú ünnepen, ahol a bor napokon keresztül folyik a korszókból, egy dalba kezd, koncertet ad, mint ahogy sokan mások is tették. Mindenkinek van egy története a szőlőről, a borról. A prófétának is van, és ezt megosztja másokkal. ¹Dalt éneklek kedvesemről, szerelmesem szőlőjéről!

Egy jó kezdet. Vajon mi lesz a folytatás? Az Ószövetség szövegein edzett hallgató valahogy így várná a folytatást: ¹¹Én szerelmesemé vagyok, és ő is utánam vágódik. ¹²Jöjj hát, szerelmesem, menjünk ki a mezőre, háljunk a ciprusok közt! ¹³Menjünk korán a szőlőkbe, nézzük meg, fakad-e a szőlő, kinyílt-e virága, virágoznak-e a gránátalmafák? Ott ajándékozzak meg szerelmemmel. ¹⁴A mandragórák illatoznak, ajtónk előtt ott a sok édes gyümölcs, van friss, van aszalt is: szerelmesem, neked tartogattam!

Félreértés ne essék, a Bibliából idéztem. Az Énekek Éneke egy olyan szerelmes költemény, amelyben a szőlőre nagy hangsúly kerül. Egy szerelmes dal, ami a menyasszony és a vőlegény találkozását mondja el. És a próféta bevezetése is valami hasonlóra enged következtetni. Szőlője volt kedvesemnek kövér hegyoldalon.

De a folytatásban nem arról beszél, hogy elcsábította volna kedvese a szőlősbe, hanem valami egészen mást kezd el mondani, amit mindenki tud, ami semmi újat nem mond. Talán lanyhult is a figyelem, ezért csak röviden közli:

²Fölásta és megtisztította a kövektől, beültette nemes vesszővel. Közepére tornyot épített, sajtót is vágatott benne. Várta, hogy jó szőlőt teremjen...

Ha egyszer szőlősgazda leszek, akkor akár kézikönyvként is használhatom Ézsaiás próféta énekét, mert mindent leír, amire szükség van. Egy idilli borvidék, idilli szőlőse, nem csupán egy szőlőtövekkel teli telek. Újat kezd, ás, megtisztítja a talajt, nemes vesszőt ültet, majd építkeznek is. Házat, tornyot épít, hogy mindig a szőlősében lehessen, hogy dolgozhasson rajta, hogy foglalkozhasson vele, hogy azonnal ott legyen, ha szükség van rá. És sajtót is vágat, tehát bortermelésre rendezkedik be. Ő maga akarja leszedni, és sajtolni a szőlőt. Nem egyszerűen szőlő tulajdonos, hanem szőlős gazda, aki saját maga ás, ültet, épít és gondozza az ültetvényt, majd bort készít.

Várta, hogy jó szőlőt teremjen – olvassuk az énekben. A várakozás a szőlőnél persze tudjuk, hogy nem egy hátradőlők és várok állapot, hanem egy aktív, sok-sok munkafolyamatot igénylő dolog. A permetezéstől, a kapálásig, a metszéstől, a kötözésig.

...de vadszőlőt termett.

Az idilli kép egyszeriben összeomlik. A prófétát hallgató tömeg meghökkenően kaphatta fel a fejét. Mi van? Hahó, ilyen nincs! A nemes vessző nem teremhet vadszőlőt. Pláne ilyen gondoskodás után. Mindent megtett és mégis... ³Most azért, Jeruzsálem lakói és Júda férfiai, tegyetek igazságot köztem és szőlőm közt! ⁴Mit kellett volna még tennem szőlőmmel, amit meg nem tettem? Vártam, hogy jó szőlőt teremjen, miért termett vadszőlőt?

A próféta most hangot vált. A vidám ének egyszerre valami egészen másról kezd szólni... Eddig szerelmese szőlőjéről beszélt, most meg azt kéri, hogy tegyenek igazságot közte és a szőlője közt. Bírósági tárgyalást kér.

A tárgyalás során előkerülhetnek a vádak a szőlősgazda felé: biztos, hogy értesz te a szőlőhöz? Tényleg nem csak ölbe tett kézzel vártál, hogy jó szőlőt teremjenek a tövek? Metszted? Kötözted? Ápoltad? Gondoskodtál róla? És a válaszokat a tanúk is megerősítik: igen, ezt mind megtettem érte. Mégis vadszőlőt termett. Mégis a természettel szembemelve elvadult.

Az ítéletet maga a próféta mondja ki: ⁵*Most én megmondom nektek, mit tesztek szőlőmmel: lerombolom a kerítését, hogy lelegetljék, kidöntöm a kőfalát, hogy összetiporják!* ⁶*Hagyom, hogy elvaduljon: nem metszik, nem kapálják, fölveri a tövis és a gaz.*

Egy szőlőskertre nézve az ítélet jogerős, visszavonhatatlan. Ennek a szőlőskertnek vége van. Ugyanakkor a következő sorban megtudunk még egy nagyon fontos dolgot, és innentől válik az egész prófécia kijózanítóvá, a nagy ünnep bortól megrészegeedett szemeinek nyitogatójává: *Megparancsolom a felhőknek is, hogy ne adjanak rá esőt!*

Kiderül, hogy ki is a próféta szerelmese, kedvese, akinek szőlőjéről beszélt. Ki az, aki gondoskodott, gondoskodott a népről? Aki előkészítette a talajt? Aki tejjel és mézzel folyó földet adott a népnek? Aki elültette a szőlőt, bevezette őket Kánaánba? Aki tornyot, templomot épített, hogy köztük lakjon, és sajtót vágatott, hogy népe gyümölcstermő élete messze földön a híret vigye annak, hogy Izrael szőlőskertjében van egy szőlősgazda, akinek a bora a legjobb, a legízletesebb, a topp bor.

⁷*A Seregek URának szőlője: Izraelnek háza, és gyönyörű ültetvénye: Júda férfiai. Törvényességre várt, és lett önkényesség, igazságra várt, és lett kiáltó gazság!*

És a próféta elmondja, a nagyon egyszerű példázat, nagyon egyszerű mondanivalóját:

Ti elfordultatok Istentől, holott ő mindent megtett értetek. És az ítéletet ti magatok mondtátok ki magatok fölött. Így nincs értelme, nincs értelme annak, hogy kinyilvánítjátok: Istennel akarunk élni. Hiszen a gondoskodást elfogadjátok, de a ti részeteken nem teszitek meg.

Ézsaiás próféta a fogságba vitel előtt elmondott prófeciáját valószínűleg kinevették. Mást vártunk volna tőled! Énekelj inkább egy szerelmes dalt a szőlősről, ha már ilyen szép hangod van. De Ézsaiás nem tehet mást. Ítéletet hirdet, még akkor is, ha gúny tárgyává válik. És csak jóval később jöttek rá, amikor elhurcolták, kifosztották, letiporták ezt a maroknyi kis népet, hogy valóban Isten elhagyta a szőlőskertjét.

Elképzeltem, ahogy a jövő évi szőlőáldáson szeptemberben ki kell állnom a több száz, a borkóstolástól már pirospozsgás borlovagrendi tag, a pincék megnyitására váró lelkes közönség elé, és néhány szép szóban meg kell áldani a szőlőt. Mindenki azt várná, hogy az egyház képviselői áldásukat adják a kicsapongás hétvégejére, hogy szép szavakkal letudják kötelességüket: áldják meg a szőlőt és hagyjanak minket mulatozni. Szóval elképzeltem, amint ott állok és Isten a következő szavakat adja a számba:

Áldást kértek? Mire fel? Szép szavakat szeretnétek? Miért is? Hol van a gyümölcs? Hol van az életetek gyümölcse. Nem figyeltetek, nem hallgattatok rám. Én gondoskodtam rólatok, mindennel ellátalak benneteket. Esőt adtam, hogy borotok legyen, és ti elfordultatok tőlem. Ezért most ítéletben részesültök: szőlőiteket filoxéra pusztítja, földjeiteket aszályal sújtom, kilépek személyes életetekből, és majd megtudjátok milyen nélkülöm a levegő, milyen az amikor nem tisztítom a vizeket, milyen amikor magatokra maradtok, amikor az energiahordozók nem adnak nektek hőt, amikor a nap nem süt ki, amikor a méhek nem porozzák be virágaitokat.

Elképzeltem, amint Ézsaiás próféta, vagy éppen Jeremiás szájával szólal meg az Isten egy ilyen ünnepen, amikor mindenki szép szavakat vár.

Elképzeltem, amint közlik, jövőre már nem kell menni, nem kéri az áldást.

Elképzeltem, de nem teszem: helyette, ha jövőre nekem kell beszélnem, akkor az igazi szőlőtőről fogok szólni. Arról a Jézusról, aki, amikor az Atya azt mondta: én kiirtom, ő kért még egy év haladékot. Arról a Jézusról, aki azt mondta magáról: én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők, aki énbennem marad az terem sok gyümölcsöt.

Mert bár Isten valóban beteljesítette, amit Ézsaiáson keresztül a zsidó nép számára üzent, de ez csupán erre a földi, és nem az örök életre való elvettetést jelentett.

De Isten tudta, látta, hogy önmagunktól képtelenek vagyunk a jó gyümölcs termésére. Éppen ezért egy teljesen új tövet helyezett el a kertben. Ez a tő Jézus, akit megsebeztek, hogy mi a rossz gyümölcsöt termő szőlőtövek belé oltassunk.

Micsoda fordított logika. Ez a tő annyira erős, és annyi ereje van, hogy a belé oltott töveket is átjárja, hogy átadja nekik a tápláló nedveket, hogy élettel töltsen meg a vesszőket. Ez a fordított oltás lehet az egyetlen esélyünk.

Isten a szőlősgazda. Sokszor talán úgy érezzük, hogy ítélete sújt bennünket, holott csupán megmetsz. Néha szükség van arra, hogy jól visszavágják a vesszőket, néha nekünk is szükségünk van arra, hogy Isten metszőollója belénk hasítson. És ez fájdalommal, és értetlenséggel jár együtt. A metszés szükséges, minthogy az is, hogy a jó tövön legyünk. Ezt mi saját magunktól nem tudjuk elérni. Isten a szőlősgazda, Ő az, aki be tud oltani minket a tőbe, a keresztfa ez a tő, és Isten mindnyájunkat szeretne e körül tudni.

Október a szabadságharcok hónapja. Sok vérnek kellett áztatnia ezt a magyar földet, hogy megküzdjön a szabadságáért. Ha valaki, akkor mi tudjuk, hogy mit jelent a véren megváltott szabadság.

Jézus vére is így szabadít meg bennünket. Megszabadít az ördög, a világ és saját magunk hatalmából. Tudunk-e ezzel a tőle kapott szabadsággal élni? El tudjuk-e fogadni a felkínált lehetőséget, és tudunk-e élni vele. A mai evangéliumban a királyi menyegzőről olvastunk, ahová a meghívottak helyett mindenki mehetett. Szép tiszta fehér ruhát kapott. A történet kulcsfigurája egy ember, aki nem vette fel ezt a fehér ruhát. A Jelenések könyve szerint Jézus vére mossa fehérre a ruhát. Élünk a lehetőséggel, ne szalasszuk el, nincs sok időnk: Jézus haladékot kért az Atyától, de az ítélet közeledik. Figyelmeztessen erre bennünket az előttünk lévő időszak, amikor előrement szeretteinkre is emlékezünk.